

Jacob Lewanders hem i Frufällan, Skinnfälla eller Jacobsdal hette stället.

Järnvägsveteran från Frufällan anlade tegelbruk vid Skalle

När vi för en tid sedan berättade om fastigheten Stora Brokatan 2 erinrade vi om att en känd boråsare, stationsinspektör Ernst Lewander, bott i detta

Något skall här också berättas om Ernst Lewanders farfar, Jacob Lewander som gick ur tiden för jämnt 70 år sedan i en ålder av 82 år.

Jacob Lewander hade varit den verkliga järnvägsveteranen. Han var född i Norra Härene, Skaraborgs län, och ägnade sig först åt jordbruk. Året 1854 tog han emellertid anställning som arbetsförman vid statens järnvägsbyggnader och blev 1858 bannmästare i Alingsås. I början av 1860-talet knöts Jacob Lewander till Borås—Herrljunga järnväg och blev vid banans öppnande för trafik 1863 överbannmästare. Denna befattning innehade han till 1897, då han gick i pension.

Det var i mycket korta drag några data kring Jacob Lewanders verksamhet inom järnvägen. Men denne flitige man ha-

de andra områden som han ägnade sitt intresse och sin möda åt.

• TEGELBRUK VID SKALLE

Som exempel på Lewanders lust och förmåga att ta initiativ kan framhållas att han vid Skalle vid Öresjö anlade ett tegelbruk. Här tillverkades om än i liten skala murtegel. Leran forslades i en pråm från Vikåsen i Frufällan.

Vid detta tegelbruk gjordes teglet för hand. Råvaran ältades i en lerkvarn, har en antecknare berättat. Denna lerkvarn bestod av en vertikal axel, på vilken satt knivar, vilka drevs runt i lermassorna. Maskinen drogs genom en så kallad vandrings som kan jämföras med forna tiders tröskverksvandrings.

hus. Ernst Lewander var en god kännare av Borås och en av stiftarna av Sällskapet Gamla Boråsare.

Det var en Lewander tillhörig oxe som drog detta "tröskverk".

För traktens småpojkar var det ett populärt nöje att sitta på dragstängen, åka runt samt mana på oxen. Det blev väl något av karuselläkning.

När tegel sedan skulle lastas för att forslas vidare på järnvägen fick oxen dra upp en järnvägsvagn från Sparsör. Vagnen stod förstas på spåret under själva lastningen och rullades sedan ner mot Sparsör. På ett ställe var det ett litet motlut och då fick oxen komma till heders igen. Men oxen skulle även komma över järnvägsbron över Viskan och då måste man lägga plankor på denna.

• BYGGDE JACOBSDAL

Lewanders oxe var välkänd även i Borås, ty han tog ibland oxspann till stan. Till sist skall sägas att Jacob Lewander även byggde sig ett eget hem i Frufällan. Det var ett litet hemman, Skinnfälla, men Lewander kallade det även för Jacobsdal.

Strax före sin död flyttade Jacob Lewander till Borgstena. Han är begravd på kyrkogården i Fristad.

PHILIP JOSEFSON